

«Το Μαντηλάδικο-Μουσείο Σταμπωτού Υφάσματος» ιδρύεται στην π. Βιοτεχνία Ελληνικών Μαντηλιών, στο Μεταξουργείο

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού προχωρά την ίδρυση του «Μαντηλάδικου-Μουσείου Σταμπωτού Υφάσματος», στο κτήριο της π. Βιοτεχνίας Ελληνικών Μαντηλιών (ΒΕΜ) στο Μεταξουργείο.

Η ιστορία της Βιοτεχνίας Ελληνικών Μαντηλιών αρχίζει στη Σύρο, το 1879 με την οικογένεια Οικονομόπουλου. Το 1898, η ΒΕΜ μεταφέρθηκε στην Αθήνα, στο οικόπεδο Πλαταιών 38 και Σφακτηρίας, όπου και λειτούργησε αδιάλειπτα, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90. Το 1995, ως σύνολο -το ακίνητο με τον μηχανολογικό και κινητό του εξοπλισμό- χαρακτηρίστηκε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Το κτήριο, ιδιοκτησίας του ΥΠΠΟ, αποκαθίσταται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, συνολικό προϋπολογισμό 7.600.000 ευρώ και ορίζοντα ολοκλήρωσης το τέλος του 2025. Το «Μαντηλάδικο» θα λειτουργήσει ως παράρτημα του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού (ΜΝΕΠ).

Μέθοδος σταμπώματος με τις ξύλινες μήτρες

Η Υπουργός Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, δήλωσε: «Ο επαναπροσδιορισμός και η ανάπτυξη της ελληνικής χειροτεχνίας, ως μορφή σύγχρονης παραγωγικής δραστηριότητας, μέσα από την αναβίωση των παραδοσιακών τεχνικών, συνεισφέρει στην εθνική εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, αξιοποιώντας παλαιότερες τεχνικές και γνώσεις, στο πλαίσιο ήπιων και καινοτόμων δράσεων. Η Βιοτεχνία Ελληνικών Μαντηλιών συνιστά έναν πολύτιμο μάρτυρα της εξέλιξης στην Ελλάδα της τυποβαφικής τέχνης και της μετάβασης από το στάμπωμα με ξυλότυπους, στην τεχνική της μεταξοτυπίας. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός και τα αντικείμενα - μήτρες, μοναδικά σχέδια, πατροπαράδοτες συνταγές και μαντίλια βαμμένα με το

μαύρο, ανεξίτηλο χρώμα, της ανιλίνης- που έχουν διασωθεί, συνθέτουν ένα ξεχωριστό παραδοσιακό τεχνικό σύνολο που συντηρείται και αναδεικνύεται ολιστικά και με τη χρήση σύγχρονων εποπτικών μέσων. Με την αποκατάσταση και την επανάχρηση του κτηριακού συγκροτήματος, προσαρμοσμένου στις νέες λειτουργίες του και τη διάσωση του κινητού του εξοπλισμού, εκτός από τη μουσειακή χρήση και τη διαφύλαξη του παραδοσιακού εργαστηρίου, αναδεικνύουμε αυτόν τον πρωτότυπο θησαυρό με σύγχρονη ματιά, που αφορά και στην διάσωση μιας παραδοσιακής τεχνικής και στην οικονομία. Ο νέος πολιτιστικός και μουσειακός χώρος, θα αποτελέσει κυψέλη ανάδειξης και αναβίωσης της παραδοσιακής τεχνικής στην παραγωγή σταμπωτών μαντηλιών, ενώ η χωροθέτηση ενός νέου πολιτιστικού κυττάρου στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας συνεισφέρει ουσιαστικά στην αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής».

Δειγματολόγιο υφασμάτων

Το 1999, ο μηχανολογικός και λοιπός κινητός του εξοπλισμός, συμπεριλαμβανομένων και κινητών αντικειμένων, που αποτελούσαν μέρος της βιοτεχνικής παραγωγής, παραχωρήθηκε από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (ΚΕΔ) στο Υπουργείο Πολιτισμού. Το 2000, το ΥΠΠΟ εξαγόρασε τον μηχανολογικό και κινητό εξοπλισμό του εργαστηρίου. Στο πλαίσιο των πρόδρομων εργασιών στις εγκαταστάσεις του βιοτεχνικού συγκροτήματος, εντοπίστηκαν τμήματα του κινητού εξοπλισμού και εγκαταστάσεις που είχαν διατηρηθεί στον χώρο του εργοστασίου, όπως στεγνωτήριο, βαφείο, γραφείο, χημείο, ραφείο, χώρο αποθήκευσης με την ένδειξη «αρχείο», απλωτήριο και εσωτερική αυλή. Η κεντρική ιδέα που διατρέχει το μουσειολογικό σκεπτικό είναι η εξέλιξη της τυποβαφικής τέχνης στον ελληνικό χώρο, με αφορμή την αφήγηση της ιστορίας της ΒΕΜ,

πλαισιωμένη με παράλληλες δράσεις στους αντίστοιχους χώρους του κτηριακού συγκροτήματος. Συγχρόνως αναδεικνύεται και η συμβολή της στη διαφύλαξη και αναζωογόνηση της τυποβαφικής τεχνογνωσίας, σύμφωνα και με τις αρχές της Σύμβασης της UNESCO.

Μαντήλι τύπου Κύμης Ευβοίας

Η πλειονότητα των φυσικών εκθεμάτων της μουσειακής έκθεσης προέρχεται από τα αντικείμενα που βρέθηκαν στο χώρο και συγκροτούν τη συλλογή της ΒΕΜ και τα οποία έχουν καταγραφεί και ενταχθεί στη συλλογή του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού. Προβλέπεται, σημειακά, να αξιοποιηθούν και συγκεκριμένα συναφή αντικείμενα από τις μόνιμες συλλογές στο ΜΝΕΠ. Τα φυσικά εκθέματα θα πλασιώνονται από πρωτότυπο ψηφιακό υλικό, συνδέοντας την ιστορία της βιοτεχνίας με το παρόν του τόπου, διαμορφώνοντας τις προϋποθέσεις για την αξιοποίηση του γνωστικού, ιστορικού, τεχνικού και εικαστικού αποθέματος. Η διαδρομή των επισκεπτών στο χώρο είναι κυκλική: Η είσοδος χωροθετείται στην οδό Σφακτηρίας. Η περιήγηση του επισκέπτη συνεχίζεται στον ημιυπαίθριο χώρο με τον *in situ* μηχανολογικό εξοπλισμό και συνεχίζεται στην κατεξοχήν στεγασμένη μόνιμη μουσειακή έκθεση και στους χώρους των πολλαπλών δραστηριοτήτων. Η έξοδος γίνεται μέσω του πωλητηρίου.

Μαντήλι με σχέδιο του Γιάννη Τσαρούχη

Η έκθεση διαρθρώνεται σε επτά ενότητες που περιλαμβάνουν την υποδοχή, την ιστορία της βιοτεχνίας και της εμπορικής δραστηριότητάς της, την παρουσίαση των μεθόδων παραγωγής, των πρώτων υλών, των μηχανικών μέσων αλλά και του κτηριακού κελύφους, την ιστορία και τις χρήσεις του μαντηλιού, και τέλος μια εκτενή αναφορά στα σχέδια των μαντηλιών. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον ότι γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στα μοτίβα που φιλοτέχνησε ο Γιάννης Τσαρούχης, έπειτα από προτροπή της Δώρας Στράτου.

Προβλέπονται, επίσης, η δημιουργία:

1. Απτικής διαδρομής, ώστε να υπάρχει πρόσβαση στο μουσείο από άτομα με μειωμένη όραση, με τρισδιάστατες κατόψεις του κτηρίου και των χώρων εργασίας, ανάγλυφα σχέδια μαντηλιών και πληροφορίες γραμμένες σε Braille,
2. Πωλητηρίου, με αντικείμενα εμπνευσμένα από τα εκθέματα και τα μοτίβα του Μουσείου,
3. Εργαστηρίου χειροτεχνίας του υφάσματος και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αίθουσας πολλαπλών χρήσεων για διαλέξεις, εικαστικές εκδηλώσεις και εκδηλώσεις μόδας,
4. Χώρου για ερευνητές,
5. Χώρου εστίασης,
6. Χώρου προβολών (ταινιών, ντοκιμαντέρ), στην ταράτσα.

Κεντρική φωτογραφία: Η Σοφία Λόρεν, με μαντήλι τύπου Κύμης Ευβοίας στην ταινία Το Παιδί και το δελφίνι το 1957